

VALENTINA MASEROVA

1940. aasta juunipöörde eel kees vilgas tegevus madalas puumajas Laada tänavas (nr. 21). Olgugi et korteriperemees Herman Maserov oli haigevoodis, õmmeldi seal loosungeid ja valmistuti demonstratsiooniks.

Et raske haigus oli aheidanud Maserovi voodi külge, ei saanud ta sammuda õlg õla kõrval teiste revolutsiooni lipukandjatega. 21. juunil, töötava rahva võidupühal, kogunesid sõbrad ta juurde ja tööraha võidu tähtsena seoti H. Maserovile punane lint ümber käe. Sel ajaloolisel päeval suri Herman Maserov. Teda jäid leinama naine, tütreid Valentina ja Veera ning hulk sõpru-kaasvõitlejaid.

1940. aasta 28. juunil ilmunud ajalehes «Virumaa Teataja» kirjutati:

«MATUS PASTORITA JA PÜHAKIRJATA.

Töölisesteglane H. Maserov sängitati esimese surnuna linna uuele surnuaiale.

Kolmapäeval, 26. juunil 1940. a. toimus Rakveres esimene matmine uuele kalmistule. Sinna maeti Rakveres Laada tänavas elutsenud töölisesteglane H. Maserov. Matusetalitus äratas paljude tähelepanu ka seetõttu, et matuse oli ilmalik, s. t. matusetalitust ei toimetanud pastor. Kadunu ärasaatmine leinamajast pidi toimuma kell 6 õhtul, kuid maja ette hakkas uudishimulikke ja kadunu sugulasi, sõpru ning tuttavaid kogunema märksa varem. Tugeva tormi ja vihmahoo lõppedes tõsteti kadunu põrm leinamajast tänavalolevale tuletõrjeautole, milline oli kaetud mustaga. Kirst kaeti pealt punase lipuga ning matuserong hakkas liikuma läbi Laada, Tallinna ja Pika tänavate kalmistule. Matuserongi ees kanti punase lindiga pärga, auto järele sammusid saatjad.

Linnakalmistule jõudes asetati kirst kadunu põrmuga hauda, misjärel linnanõunik Joh. Remmert pidas haarava hauakõne. Kõne lõppedes viskas esimesena J. Remmert viis peotäit mulda kirstule ning seejärel tegid sama sugulased ja tuttavad. Kui haud oli täitunud mullaga, ütlesid tunnustavaid järellüüdeid kadunule R. Reinstein, A. Reinstein, M. Mägi jt. Matusetalitusel lauldi leinamarssi ja «Julgesti vennad nüüd tööle!»

Neil pöördelistel päevadel oli Maserovi vanem tütar Valentina 21-aastane (sündinud 10. veebruaril 1919. a.). 1938. aastal lõpetas ta Rakveres Naiskutsekooli ja pärast kooli lõpetamist töötas õmblejana Narva linnas. Seoses isa haigestumisega pöördus Valentina 1940. aastal tagasi Rakverre. Temast sai aktiivne kommunistlik noor — väsimatu võitleja nõukogude võimu eest. Juunipöördest kuni 17. detsembrini 1940. aastal töötas ta ametiühinguorganisatorina. 1940. aasta 17. detsembrist kuni Rakvere vallutamiseni saksa okupantide poolt 1941. aastal töötas V. Maserova EK(b)P Viru Maakonna Komitee arvestussektori juhataja vastutusrikkal töökohal. Olles kohusetruu ja suure vastutustundega töötaja, oli ta suur autoriteet nii oma kaastöötajate kui ka teiste kommunistide seas, kellega tal tuli kokku puutuda tööalastes küsimustes.

Puhkes Suur Isamaasõda. Vaenlase võed lähenesid Rakverele. Valentina ema ja õde evakueerusid Nõukogude Liidu tagalasse. Noor kommunist Valentina Maserova oli viimaste hulgas, kes lahkus Rakverest, et

taanduda koos hävituspatuljoni-ga Ida-Virumaale.

1941. aasta 15. või 16. augustil toimus Narva parteikomitee istung tagalasse jäämise asjus. Istungist võtsid osa O. Tuul, V. Soo, L. Kuzmin jt. Parteilise ülesandega otsustati jätta vaenlase tagalasse 7 inimest, nende seas ka Eestimaal Kommunistliku Partei liikmekandidaati Valentina Maserova.

V. Maserova tööpiirkonnaks oli ette nähtud Pärnu. Talle anti laulatussõrmus, vormistati fiktiivsed dokumendid, et ta on abielus. Narvast liikusid tagalasse jääjad Iisakusse ja sealt läksid nad mööda Eestit laiali (vastavalt parteilisele ülesandele). Arvatavasti äraandmise tõttu arreteerisid Saksa okupatsioonivõimud peatselt V. Maserova. Et murda tema vastupanuvõimet, viidi teda paljajalu vallast valda ja läbi Rakvere linna. Teiste arreteeritute jutustuste järgi peksti ja piinati teda süstemaatiliselt, et pressida temalt välja andmeid parteilaste kohta. Vaatamata metsikule piinamisele, vaigis ta, käitus vapralt ja mehiselt, kutsudes teisi vange võitlusele okupantide vastu. Protestiks ei võtnud ta toitu vastu, ei käinud saunas, ei teinud tööd. V. Maserova jäi truuks parteile, ülekuulamisel tunnistas ta julgelt, et on kommunist. Igal õhtul oli ta kartseris. 6. novembril 1941. aastal kell 23.00 viidi ta jällegi kartserisse ja enam ei tulnudki ta tagasi...

1941. aasta 7. novembril varahommikul lajatasid lasud Tõrma surnuaia juures — lasti maha kommunist Valentina Maserova, kaasvõitlejate poolt armastatud Valja.

Pühapäeval, 22. aprillil 1945. aastal toimus Rakveres fašismihorite ümbermatmine. Leinamarsi helide saatel kandsid sõdurid ja tuletõrjujad 50 puukirstu staadionilt matusepaigale staadioni vastas. Esimesena toodi matusepaigale Valentina Maserova põrm. V. Maserova oli ümbermaetust ainukene, kelle isik suudeti kindlaks teha. Valentinal olid mahalaskmisel seljas needsamad riided, mis juuresoleval fotol.